

neste som telefonvagt, så burde vel historikeren la Cour i dette tilfælde have distanceret sig så langt fra sit emne (la Cour) at der blev plads for en bemærkning om at de »mange og stærke Ord« dog vel næppe dermed var indfriet – og aldeles ikke behøvede at indfries, for la Cour havde gjort *sin* indsats og trænger – ialtfald i andres øjne – ikke til den »Trøst« at han dog havde »været rede« til »aktiv Kamp«, om det var kommet dertil.

Bogens sidste trediedel handler om kampen for at sikre Sydslesvigs frigørelse fra tysk overhøjhed, og om det ikke lykkedes da ved den kommende fredsslutning gennem internationale garantier at trykke de danske sydslesvigeres materielle og kulturelle frihed. Det første lykkedes som bekendt ikke, og hvad angår det sidste fandt kampen en slags afslutning med de danske demokratiske partiers erklæring af 29. 6. 49 og den kielske landdags-beslutning af 26. 9. 49. Uden tvivl skriver la Cour her et vigtigt afsnits historie, men det kan ikke nægtes at det er meget bredt, og en del af det – f. ex. brydningerne indenfor Sydslesvigsk Udvalg – er ikke videre morsomt.

Følelsen som drivkraft, men forstandshensynet til kendsgerningernes regulerende faktor – det kunde godt være denne personligheds personlige bogs motto. At temperamentet hos la Cour er selve personlighedens grundlag kan ingen være i tvivl om, ej heller om at viljen er dens markante udtryk; men netop fordi la Cour ofte er blevet opfattet som lidt (eller meget) fusentastisk, bør det dog understreges at hensynet til kendsgerningerne virkelig er en forstandigt regulerende faktor hos ham. Der er megen sund fornuft i ræsonnementerne, både hvor det gælder de standpunkter han tog i alt hvad der vedrører Sydslesvig, et stade i midten, bestemt af lidenskab, men tøjlet af fornuft, eller hvor han f. ex. under krigen i

et slags memorandum tager klart afstand fra frihedsrådets rabiate – og sejrrige – krav om straffelove med tilbagevirkende kraft og fra dets såre upræcise antydninger af hvad der her til lands skulde forstås ved krigsforbrydere. Også til Dansk Samling indtog la Cour en typisk dobbeltholdning: hans følelse fik ham til at sige ja, fordi partiet (før det tysk-russiske brud) som det eneste gik klart ind for et nej til Tyskland, men dets »positive« politik så la Cour i fornuftens kendsgernings-regulerede lys og så derfor ingenting.

Der kunde nok gives eksempler på at arbejdshors og stridshingst – for at blive i den drabelige stil – har trukket hver sin vej; men stort set gik de i spænd, og rytteren formåede så nogenlunde at tøjle den enes vilde blod med den andens tålmodige slid. I hele la Cours forfatterskab, også det videnskabelige, er vel følelsen drivkraften, men samtidig er han en lærd og skolet forsker med sans for eftertanke og vurdering. Helst tumler han stridshingsten, og det falder jo mest i øjnene, men det jævne trav fure op og ned bag arbejdshorset bragte kendsgerningerne ind i hans værk og gav det perspektiv. Man kan mene så meget om hans både polemiske og videnskabelige virksomhed, og kritikken kan nemt finde holdepunkter, han undlader dog aldrig at engagere sin læser, om ikke anderledes så ved at irritere ham; det sker også fuldt ud i erindringsbøgerne, og det er ingen ringe kunst at kunne gøre memoirelæsende til sine samtidige, få dem til at genopleve hvad de mere og mindre selv har gennemlevet, få dem til at sige både ja og nej.

P. G. Lindhardt.

Emil Schieche: Die dänische Blockade Rostocks 1628 und Schweden. Hansische Geschichtsblätter 1959.

I 77' årgang af Hansische Gesichtsblätter er der offentliggjort en af-

handling om en episode i Trediveårskrigen historie, som kaster lys over magtforholdene ved Østersøen.

Efter Christian IV's nederlag blev Rostock indviklet i krigsbegivenhederne. Wallenstein blev forlenet med Mecklenburg, og han havde brug for de store handelsbyer i kampen mod Danmark og som baser for den planlagte kejserlige flåde. Da han krævede Rostocks støtte, valgte rådet at betale en sum penge og yde materiel hjælp mod at slippe for indkvartering; derimod fik krigspartiet overhånd i Stralsund, og Wallensteins krav blev afvist.

Svaret på Rostocks beslutning blev en dansk blokade, som snart bragte byen i vanskeligheder. Man prøvede at få kong Christian til at respektere byens neutralitet, og samtidig bad man Gustav Adolf om svensk bistand mod danskerne og Wallenstein.

Gustav Adolf misbilligede den danske blokade, som generede svensk handel, og han var modstander af Wallensteins planer; men alligevel holdt han Rostock hen og svarede med forslag og henstillinger, som i virkeligheden savnede mening. Denne holdning står i modsætning til den svenske holdning ved Stralsund. Her var det Sverige som var ivrigst for at yde hjælp. Gustav Adolf ser Stralsunds betydning som udgangspunkt for en evt. svensk indgriben i Tyskland. Rostock lå indenfor dansk interesseområde – den by måtte affinde sig med de stridende, som den bedst kunne.

Paul Dahl.

E. Briand de Crèvecoeur: Herluf Trolle Kongens Admiral og Herlufsholm Skoles Stifter (C. A. Reitzel, 1959). 163 s.

Kontreadmiral E. Briand de Crèvecoeur har i sit otium udgivet flere bøger om den danske flådes betydelige mænd. Disse bøger har medvir-

ket til at øge kendskabet til marinens udvikling, så man ser med glæde, at admiralen fortsætter sit forfatterskab med en bog om Herluf Trolle.

Med forfatterens hele baggrund er det forståeligt, at han lægger hovedvægten på Herluf Trolles karriere til søs, selvom den kun omfattede de sidste år af Herluf Trolles liv. I bogens første trediedel skildres Herluf Trolles og Birgitte Gøyes ungdom, og ved sin skildring af Herluf Trolles grundige studier i udlandet afbalancerer Briand de Crèvecoeur Troels-Lunds og Arups nedsættende bemærkninger om Herluf Trolles intelligens. Fremstillingen af Herluf Trolles politiske gerning og hans strid med Peder Oxe er meget mangelfuld. Hele denne langvarige trætte, som rystede dansk politik, afgøres med nogle common-sense betragtninger, som ikke når problemets kerne.

Kapitlerne om Herluf Trolles virksomhed til søs prægtes af forfatterens grundige kendskab til maritime forhold. Det er vigtigt at gøre opmærksom på, at Herluf Trolle forsøgte at sikre samarbejde mellem flådens enkelte skibe under kamp; men Briand de Crèvecoeur fremhæver, at reglerne om taktik ikke virkede efter ønske på grund af personellets udygtighed. Bogen handler mere om krigeren end om flådens øverste administrator, så man hører intet om årsagen til, at den danske flåde i løbet af krigen blev den svenske underlegen, og om Herluf Trolles betydning for flådens udvikling.

E. Briand de Crèvecoeurs bog er en læseværdig og vederheftig beretning om en af dansk adels fineste karakterer, og den kan læses som et bidrag til dansk søkrigshistorie – medens vi venter på det udførlige og videnskabelige værk om den danske marines historie.

Paul Dahl.